

GO-AL

G odsdienst
O nderwijs
-
A lle
L eerkrachten

April 2011, nr. 30

In het begin

Gaat het niet goed met de kerk of is het de kerk die niet goed bezig is?

Er zijn zo van die uitspraken die blijven hangen, natrillen op je trommelvlies, net zoals een beeld kan nabranden op je netvlies.

Laatst was ik op een vergadering waar alweer de rekening van de kerk werd gemaakt. Een rekening die de smaak had van een definitieve afrekening ... en daarmee willen we niemands gelijk wegnemen ... ruim een schooljaar lang op vele vergaderingen horen we hetzelfde signaal ... het gaat niet goed met de kerk of de kerk is niet goed genoeg ... en toegegeven ... het ziet er na Pasen en de paasvakantie niet meteen beter uit. De godsdienstleerkracht zal het maar geweten hebben. Sommigen ergeren zich nog meer, anderen tobben over hoe het beter en anders kan. Hier en daar is er iemand die de handen uit de mouwen steekt (al is er ook hier en daar iemand die de middenvinger opsteekt).

Wat mij echter het meest getroffen heeft in die diepe kerkcrisis is één uitspraak: **'laat je de kerk niet afpakken'**.

Amper zes woorden, maar zo krachtig, imperatief en explosief. Ik koester ze.

'Laat je de kerk niet afpakken' is eerst en vooral een belijdenis die stelt: je draagt de kerk in je. Je draagt ze als een schat in je, je gaat er voor. Altijd. Overal.

Kerk, dat is iets dat in jou, doorheen jou gebeurt, bestaat, groeit.

'Laat je de kerk niet afpakken' is belijden dat die kerk waarmee nu afgerekend wordt een ander project is dan datgene waarvoor jij opkomt en staat.

Of het nu de buitenstaander, de bovenstaander of wie dan ook is ...

'Laat je de kerk niet afpakken', dat juweeltje, godsgeschenk, geslepen doorheen de geschiedenis, geproefd in een plaatselijke kring, transparant en alle licht kleurrijk verspreidend.

'Laat je de kerk niet afpakken', draag er zorg voor 'als een sieraad om je hals', ... en niet als een ketting rond jou of het zijn ... verknachtend, verstikkend, goedpratend, mediatiek nuancerend in een bijna geslaagd kerkelijk-liturgisch taaltje en intussen misbruikend ... ver van groei en liefde en gerechtigheid.

Dat er leerkrachten, ook godsdienstleerkrachten zijn die de kerk willen laten stikken is echt wel begrijpbaar .. het regent immers de geschiedenis lang wat scandalum, tot in de dichtste leefomgeving en jongste tijd toe. De middenvinger is begrijpbaar en hopelijk ook zichtbaar voor zij die verantwoordelijkheid (willen) dragen in de kerk.

Dit denken, zeggen en doen 'voor mij hoeft het niet meer' willen we niet banaliseren, integendeel. We willen enkel zeggen Heb je die ene mens gehoord die zei 'laat je de kerk niet afpakken' .. die ene mens die gelooft dat er diep in jou wel kerk droomt en drumt...

De hele problematiek doet me ook wat denken aan de problematiek van zelfdoding (die in wezen nog veel dramatischer en nijpender is). Om heel begrijpbare redenen zegt iemand: 'liever geen leven dan dit leven'. Een zich afzetten tegen dit leven vanuit een 'dit is geen leven' ... dat leidt tot loslaten van alle leven, zelfdoding; elke keer weer begrijpbaar, elke keer weer doodjammer. 'Mijn leven is geen leven meer'. Wat zeggen en doen mensen dan met al die pijn in het hart ... uit dat leven stappen, uit het leven stappen ... Dikwijls is het juist het leven van anderen dat maakt dat jou leven geen leven is of echt leven toelaat. Mensen laten hun eigen project 'leven' schieten, een zoveelste zelfdoding ... Laat je je leven niet afpakken ... denk en zeg je dan misschien ...

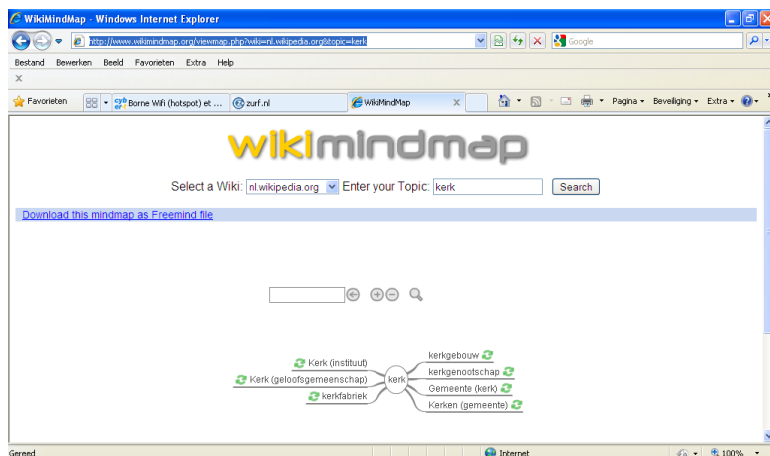
Laat je je leven niet afpakken ... laat je de kerk niet afpakken. Voor mij klinkt dit zoveel belangrijker – maar alle begrip voor zij die echt niet meer kunnen -. Liever geen kerk, dan deze kerk is op zich uiterst begrijpbaar, meer zelfs deze ervaring is zo diep ingedaald en zo breed verspreid dat ze niet kan ontkend. ... maar toch: 'laat je de kerk niet afpakken' ... de kerk in je zelf, de kerk van je dromen, de kerk als project, laat je de kerk niet afpakken.

De godsdienstleerkracht wordt geacht getuige te zijn van de joods-christelijke traditie. Een uiterst moeilijke opdracht. In de vakantie zagen we de film 'Das Leben der Anderen'. De film eindigt met de verwijzing naar een boek 'de sonate van een goed mens', opgedragen aan getuige HGW XX/7. De man geloofde en leefde voor de DDR. Die DDR stond immers garant voor zijn droom van liefde en orde in een samenleving. Eens het grote onmenselijke gebeuren van achter de schermen hem zichtbaar en hoorbaar werd stuikt er veel ineen. Is er nog wel DDR te dromen? De leugen, de machtsgeilheid, de ... Hij staat voor de keuze van dwaze gehoorzaamheid of kiezen tegen het systeem en de machtshebbers voor de droom ... sonate van een goed mens, 'richt je ogen op Jezus' .. denk ik er stoutweg bij. Gespeelde zozegde medewerking in het systeem en toch gedreven dienaar van waarheid en liefde ... minstens in de film was het mogelijk ... een film met het label 'waar verhaal'.

Link

Een tip uit 'LIA' die we graag doorgeven en meteen toepassen:

<http://www.wikimindmap.org/viewmap.php?wiki=nl.wikipedia.org&topic=kerk>

Nu is er ook een wikimindmap. Je kunt kiezen voor een van de wikipedia's die we in velerlei talen hebben. In het zoektermenvak typen we ons onderwerp en enkele nanoseconden later komt er een mooie lijst uit met allerlei termen die in de wikipedia aan dit onderwerp gekoppeld worden. Vele kantendie aanzetten tot denkkantelingen

Behalve voor leerkrachten is dit

uiteraard ook te gebruiken door leerlingen die op zoek zijn naar een meer originele invalshoek bij het schrijven van een levensbeschouwelijk opdracht.

Vragenderwijs

Een actuele vraag die her en der klinkt, op straat en op kabinetten is of het vak godsdienst dient te blijven bestaan zoals het nu bestaat. Allerlei scenario's worden met min of meer zin of eerbied voor het vak in de media losgelaten. We kunnen de leerkrachten in deze enkel gerust stellen. Het vak zit systemisch stevig verankerd en – ook al dringen wijzigingen zich op – vlug en ondoordacht zal dit niet gebeuren. De wereld van en voor onderwijs is getekend door kwaliteitszorg, ook in die dingen. De verantwoordelijken in kerk, academische kringen en onderwijs volgen dit debat van nabij. De laatste tijd was de meest gestelde vraag door leerkrachten r.k.-godsdienst buiten en op vakvergaderingen of men een nieuw leerplan r.k.-godsdienst 'moest' of 'mocht' verwachten. De geruchtenmolen van 'God weet waar' doet zijn ronde, nog luider en sneller dan een tamtam klinken kan. In de nasleep van de zaak Vangheluwe had mgr. Léonard een kritische uitspraak gedaan over het vak. Op de Vliebergh-Sencie-leergang heeft de decaan van de fac. Godgeleerdheid in de oren van sommigen nog meer olie op het vuur gedaan, in de oren van anderen dan weer de roep om een vernieuwende aanpak van het vak gesitueerd en meteen ook gerelativeerd. Zelf brengen we gewoon in beeld wat we op teamvergaderingen horen klinken aan argumenten. Of het leerplan nu wijzigt of niet – en ook in deze geldt dat de zorg voor kwaliteit de verantwoordelijken behoedt voor haast en spoed - . Het belangrijkste blijft altijd wat gebeurt in de blackbox van de leerkracht zelf. Daar dienen soms nodig enkele denkkantelingen te gebeuren. Best gebeurt dit op een beredeneerde wijze. Luisteren naar elkaars argumenten is een goed begin ... Twee kolommen. De argumenten van de believers en de argumenten van de non-believers in hun evaluatie van het huidige leerplan.

Leerplanbeschouwingen	
De believers aan het woord	De non-believers aan het woord
Tien jaar na het schrijven van het leerplan blijven er leerkrachten en verantwoordelijken spreken van een nieuw leerplan.	Tien jaar na het goedkeuren van het leerplan zijn er verantwoordelijken en leerkrachten die spreken van het oude leerplan.
Er zijn leerkrachten die zich herbronnend in het leerplan continu nieuwe uitdagingen vinden die ze eerst over het hoofd hadden gezien.	Er zijn leerkrachten die in wat op hen afkomt andere uitdagingen zien dan degene die het leerplan verwoordt.
De 'match' tussen leerplan en beginsituatie wordt zo niet als naadloos, dan toch als link-baar ervaren.	De aansluiting bij en beschrijving van de beginsituatie door het leerplan wordt niet meteen gezien.
Het leerplan bevat nog vele vernieuwende didactische aanpakken die nog lang niet verworven zijn in de dagdagelijkse onderwijspraktijk.	Het leerplan is ingedaald in de geest van zij die godsdienstonderwijs geven. Nieuwe prikkels en pressie zouden kunnen zorgen voor een nieuw elan.
Het driespan, (1) ruimte voor de eigen levenskijk, (2) openheid voor de brede zinhorizon in de samenleving en (3) confrontatie met de rijkdom van de christelijke traditie blijft de sleutel om levensbeschouwelijkheid in zijn	De drie invalshoeken (levensbeschouwelijke groei, veelheid in de actualiteit en katholiek geloof) mag dan al zinvol zijn. Voor de enen is het te veel van dit, voor de anderen van dat ... leerlingen claimen andere zaken dan kerk of

<p>rooms Katholieke gebondenheid te realiseren. Het leerplan vraagt en leerling-, en samenlevings- en kerk-aandacht.</p> <p>Het leerplan opgevat als 'raamplan' biedt de nodige ruimte om steeds weer hedendaags te werk te gaan en de actualiteit van levensvragen op te nemen.</p> <p>Het leerplan zet sterk in op de creativiteit van de leerkracht of het vakteam. Hooguit zijn er een aantal nuttige wenken.</p> <p>Het leerplan zet sterk in en op cognities en op vaardigheden. Die laatste zitten wel meer verwoord tussen dan in de regels van het leerplan. De kerndoelen, weliswaar per graad, geven duidelijke wegwijzers op het groeipad.</p> <p>De kerk neemt een bescheiden positie in als 'dienst aan de eigen en verantwoorde levensbeschouwelijke groei van jonge mensen'.</p> <p>De leerplanruimte zet de leerkrachten aan om in een professioneel samenwerkingsverband leerlijnen uit te tekenen voor de verschillende leergroepen die hen in de school zijn toevertrouwd.</p> <p>Het vak wordt op straat, in de leraarskamer en in het parlement bevestigd. Leerplan en visietekst bevatten de antwoordelementen om de actuele invraagstelling door binnenstaanders en buitenstaanders rustig te beluisteren, te overwegen en aan te pakken.</p> <p>De jongeren, aldus onderzoek, schatten het aanbod aan geloofsgegevens als voldoende in. Ze verwachten iets meer inzicht in de veelheid, maar willen vooral meer werk- en gespreksruimte voor de eigen levensbeschouwelijke groei. Het leerplan biedt hiertoe de mogelijkheden.</p> <p>Het leerplan stelt dat het vak zich 'op de wijze van de school' wil concretiseren. Deze principiële verklaring opent vele mogelijkheden om zowel naar didactische aanpak, evaluatiebeleid, als naar vakgemeenschappelijke projecten toe te werken.</p>	<p>samenleving .. leerplan biedt geen oplossing in deze discussie, integendeel ze werkt ze in de hand.</p> <p>Het leerplanconcept 'raamplan' biedt zoveel ruimte voor allerlei interessante omwegen dat soms in een bocht om 'geloof'-waardig godsdienstonderwijs heen wordt gewerkt.</p> <p>Het leerplan is op het vlak van wenken zeker en misschien ook op het vlak van ingrediënten aan wegens werken toe.</p> <p>Welke activiteiten en handelingen thuis horen in het vak en wat het minimum 'to know' is om de einddoelen van het vak te bereiken, blijven onduidelijk in het leerplan. Een verticale leerlijn uitzetten wordt een zware karwei.</p> <p>De kerk verzeilt zo op het achterplan dat er dringend een voorkeurs-aandacht voor de eigen traditie op het agenda dient te komen.</p> <p>De leerplanruimte geeft de individuele leerkracht zoveel speelruimte dat een leeropbouw moeilijk te garanderen valt; Collegialiteit wordt eerder bemoeilijkt dan gefaciliteerd.</p> <p>De bevestiging in samenleving en school door voor- en tegenstanders van het vak en haar confessionele gebondenheid nopen de leerkracht tot een andere meer relatieve positionering van het leerplan naast bvb de VOET.</p> <p>De jongeren die willen groeien in katholiek geloven weten zich binnen de leergroepen vaak alleen en tevens niet gesteund of gevoed door de leerkracht. Leerplan (en leermiddelen) zetten geen bakens of leerweg uit voor expliciet katholiek gelovigen, evenmin voor andersgelovigen.</p> <p>Nergens wordt geconcretiseerd of het principe 'op de wijze van de school', zoals vermeld in leerplan en de visietekst mede het beleidsvoerend vermogen zelf en de verantwoordingsplicht van de school inzake kwaliteitszorg op het oog hebben.</p>
---	---

Het leerplan focust op de kern, de voornaamste of eerste kennis inzake de christelijke traditie en levensbeschouwing in het algemeen. Selectie, belang en aanbod van de nodige 'secundaire kennis' wordt toevertrouwd aan de leerkracht(en) op school.	Het leerplan zet sterk in op de kern van godsdienst en levensbeschouwing. Het nodige weten zelf omtrent tradities en hun ontstaan wordt niet aangegeven in het leerplan. Veel dreigt arbitrair herhaald wel of helemaal niet aan bod te komen.
--	--

En of er nu een nieuw leerplan komt of 'slechts' vernieuwing in het leerplan of als alles bij het 'oude' of het 'nieuwe' blijft ... het belangrijkste is dat bij vernieuwing altijd weer klinkt dat papier achterop komt bij de vernieuwingen die op het onderwijsveld zelf reeds gebeuren ... leerkracht, wat in jouw hoofd gebeurt aan vernieuwing is van een niet te onderschatten betekenis en kracht! Geef 'luister' aan vernieuwing. Luister in de diepte van de beginsituatie binnen en buiten de klasmuren, overleg met collega's en vakbegeleiders ... juist die intellectuele inbedding van alle ervaring is de beste garantie op een gedegen voortschrijdende traditie voor het vak. Juist hierin vindt het vak haar bestaansrecht en haar bestaansreden.

Wie bij deze nog bij uitbreiding de discussie omtrent het verder bestaan van het vak zelf van nabij wil volgen kan de vakdiscussie op de voet volgen via THOMAS en uiteraard staat de inspectie-begeleiding altijd geïnteresseerd open voor uw wedervaren.

Mededelingen en weet-jes

Vorig jaar organiseerden we twee gespreksavonden voor leerkrachten godsdienst n.a.v. de pedofiliekwestie en de uitspraken omtrent het vak vanuit de kerkleiding.

Dit jaar organiseren we weer twee gespreksavonden rond de leerkracht godsdienst en zijn betrokkenheid en houding tegenover en de positie in de kerk.

Mgr. J. De Kesel, bisschop van Brugge wil met de leerkrachten deze dialoog aan gaan. Zowel in Brugge als in Harelbeke zal de bisschop aanwezig zijn.

De twee avonden met de bisschop staan gepland op 6 juni in DPB (Baron Ruzettelaan 435 te Steenbrugge) en op 8 juni in De Bron te Harelbeke. Telkens van 19u tot 21u.

U mag binnenkort een uitnodiging en de inschrijfprocedure voor deze avonden verwachten.

Nascholingskansen

Om het derde trimester te kleuren ...

LOGOSstudiedag te Leuven 'geboren uit de Maagd Maria'. Concrete info:

<http://www.kuleuven.be/thomas/algemeen/actualiteit/visie/logos/logos2011.php>

LOGOS staat voor: Leuvense ontmoetingen rond Geloof, Openbaring en Spiritualiteit. LOGOS beoogt via jaarlijkse studiedagen en publicaties nieuwe ontwikkelingen op het vlak van de systematische theologie aan een breder publiek wereldkundig te maken

Om het schooljaar af te ronden ...

'Kerk in beeld'. Een studie en beziningsessie in het Grootseminarie te Brugge van 4 tot 6 juli. Drie dagen luisteren naar boeiende sprekers, discussiëren met elkaar en bezinnen in een prachtige locatie ... zie ook www.grootseminariebrugge.be .

Om het volgende schooljaar te beginnen

Uiteraard noteren we in het agenda de Vliebergh-Sencie leergang. Voorbij half augustus. Het moment om onze batterijen weer op te laden. Een belangrijk onderwerp, op een interessante wijze aangeboden in het huis van vertrouwen tusse 'goe volk' ... meer moet dat niet zijn, Woord van God in mensentaal: <http://www.kuleuven.be/thomas/pastoraal/vliebergh/vs2011.php>

En verderop ...

We ontvingen een batterij nascholingsuggesties vanwege de lectoren uit de lerarenopleidingen. De stuurgroep godsdienst is zelf reeds druk doende.

Uiteraard is het ook belangrijk dat de leerkrachten zelf hun noden en vragen in verband met bijscholingen voorleggen. Dit kan via de inspectie-begeleiding (rkgsowvl@gmail.com) of de leden van de stuurgroep godsdienst (zie; <http://www.dpbbrugge.be/rkgodsdienst/cc.htm>)

Oproep: roep op!

Speciaal gericht aan de leerkrachten derde en vierde graad:

- www.godsdienstonderwijs.be: vraag er eentje aan voor uw school
- Er is meer dan ooit nood aan goed gevormde jonge godsdienstleerkrachten om de kwalitatieve toekomst van het vak te garanderen. Samen met alle godsdienstleerkrachten in Vlaanderen wil THOMAS hiervoor verantwoordelijkheid opnemen. Neem daarom ook zeker eens een kijkje in het uitgebreid informatiepakket op www.godsdienstleerkrachtworden.be.

U kunt dit en vorige nummers van GO-AL ook downloaden via <http://www.dpb.be/rkgodsdienst/nieuwsbrief.htm>

Pluim

De eerste toevloed leermiddelen n.av. het invoeren van het huidige leerplan wordt zo stilaan afgelost door een nieuwe generatie handboeken.

Veel mensen zijn betrokken bij die dingen. Uiteraard zijn er de schrijvers van de handboeken zelf ... Veel vergaderingen, vele verplaatsingen, veel onderzoekswerk, door heelwat kritiek heen moeten ... maar ook arbeidsvreugde, collegiale vreugde, fierheid om het eindproduct en een centje ...

Daarnaast zijn er de mensen die vanuit een leescommissie de leermiddelen moeten doornemen (vroeger met het oog op een label, nu met het oog op een commentaar). Sommigen moeten dit beroepshalve doen (inspecteur-begeleiders), anderen worden aangesproken om dit buiten hun werkopdracht benevool te doen. Zo werden en worden leerkrachten, lectoren en theologen aangesproken om de nieuwe methoden kritisch door te nemen aan de hand van meerdere criteria en hun bevindingen in een rapport uit te schrijven.

Dit is saai en moeilijk werk. Toch werd en wordt dit telkens weer – soms onder zeer sterke tijdsdruk – verantwoordelijk gedaan. Aan al die mensen die pro Deo zoveel achter-de-schermen-werk verrichten: dankjewel!

